

No. 3 april '98

CASTOR is het officiële nieuwsorgaan van de Beverwerkgroep Nederland - VZZ.

Redactie: Berto de Waal en Teun Baarspul. Redactieadres: C. van Maasdijkstraat 14, 3555 VN Utrecht.

Spectaculair herstel bevers door herintroducties

De bever, waarvan in het begin van de 20ste eeuw nog maar 1200 exemplaren waren overgebleven, heeft zich dankzij herintroducties hersteld tot en totale populatiegrootte van 430.000 exemplaren. Door de herintroducties zijn echter wel verschillende geografische ondersoorten met elkaar vermengd. Bovendien worden andere ondersoorten in Azië nog steeds bedreigd.

Dat schrijft Dr. Bart Nolet van het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek voor Limnologie (NIOO-CL) in Nieuwersluis in zijn rapport "*Management of the beaver (Castor fiber): towards restoration of its former distribution and ecological function in Europe*". Hij schreef het rapport in opdracht van de Raad van Europa. Het rapport bevat informatie over de status van bevers en de knelpunten in de bescherming van deze soort, in het kader van de conventie van Bern, waarin afspraken zijn gemaakt over de bescherming van Europese diersoorten. Een beknopte versie van het rapport is verschenen in een recent nummer van het tijdschrift "Biological Conservation".

De bever was oorspronkelijk wijdverspreid in bossen en beboste rivierdalen in Europa en Azië. Door overbejaging waren er aan het begin van de twintigste eeuw echter nog maar 1200 exemplaren over, verspreid over acht populaties in Europa en Azië. In 1922 is begonnen met herintroductie van bevers in het wild. Het doel van deze herintroductie was aanvankelijk het herstel van een bejaagbare soort. Later werd de bever vooral uitgezet vanwege zijn (vermeende) verrijkende invloed op de biodiversiteit. Door herintroductieprogramma's heeft de bever zich spectaculair hersteld: momenteel wordt de totale populatie geschat op 430.000 exemplaren.

Tijdens de herintroducties is echter geen rekening gehouden met het bestaan van verschillende ondersoorten van de bever. In veel gevallen zijn de ondersoorten met elkaar gemengd, waardoor de unieke kenmerken van deze ondersoorten zijn verdwenen. Drie populaties in Azië zijn daarnaast nog steeds bedreigd. Het betreft groepen in West-Siberië, in Mongolië en in de omgeving van het Baikal-meer.

Nolet concludeert in het rapport dat het gewenst is om maatregelen te nemen om het leefgebied van de acht oorspronkelijke populaties te beschermen of herstellen, en wel op het niveau van een stroomgebied van een rivier. Dat kan gebeuren door het vermijden van kaalkap en veehouderij langs riveieren, en het intact laten van de natuurlijke waterhuishouding van de rivieren.

Aan de andere kant zijn sommige beverpopulaties in Europa zo groot geworden, dat ze overlast veroorzaken, in de

vorm van vraat aan commercieel belangrijke boomsoorten of overstromingen door beverdammen. Volgens Nolet moet de populatiegrootte soms worden gereguleerd door afschot of hormonale sterilisatie van volwassen dieren, omdat de natuurlijke vijanden van bevers (zoals wolven) over het algemeen niet meer aanwezig zijn. Voorwaarde is een goede monitoring van de populatie-omvang: de geschiedenis heeft immers geleerd dat bevers gemakkelijk op de rand van uitsterven kunnen worden gebracht.

Bart Nolet

Nieuws en plannen vanuit de Biesbosch.

In de vorige nieuwsbrief werd al ingegaan op de resultaten van het onderzoeksjaar 1997. Inmiddels zijn de gegevens verwerkt en het rapport is binnenkort verkrijgbaar. De leden die aan het onderzoek hebben meegewerkt krijgen ter zijner tijd een exemplaar. Overige leden die ook interesse hebben in het rapport met de resultaten over 1997 kunnen tegen een zacht prijsje een exemplaar bij de werkgroep bestellen.

Nog even wat nieuwtjes en plannen betreffende de Biesbosch. De bever die zich sinds juni 1997 in de Dordtse Biesbosch ophoudt, heeft afgelopen winter een burcht gebouwd. Aangenomen mag worden dat deze bever zich daar nu werkelijk heeft gevestigd. Daarmee zijn de drie delen van Het Nationaal Park De Biesbosch allen door minimaal één territorium bezet.

Hoewel het afgelopen winter niet echt streng heeft gevoren, zijn veel burchten flink verstevigd met takken en modder. Bovendien werden deze winter (inclusief de Dordtse Biesbosch) acht nieuwe burchten gebouwd. Van een aantal is de ligging ten opzichte van reeds bekende burchten dusdanig dat niet duidelijk is in hoeverre het afsplitsingen, dan wel bijburchten van reeds bekende territoria betreft.

Deze zomer zal het onderzoek naar de aantalsontwikkeling worden voortgezet. In de loop der jaren is echter steeds onduidelijker geworden hoe de territoriumgrenzen lopen. Dit geeft enige moeilijkheden bij het geven van een betrouwbare schatting van het aantal territoria en het percentage reproducerende paren. Om dit probleem te tackelen wordt dit voorjaar met behulp van twee studenten een onderzoek uitgevoerd naar de territoriumgrenzen. Daarvoor zullen geurmerken worden geïnventariseerd. Geurmerken worden namelijk door bevers met name op de territoriumgrenzen afgezet. Met deze gegevens, tesamen met de gegevens die dit jaar en voorgaande jaren in de Biesbosch zijn/worden verzameld, zal een evaluatie worden uitgevoerd.

Vilmar D.

Algemene ledenvergadering 13-12-'97

Deze eerste ALV van de beverwerksgroep vond plaats in de werkschuur van Staatsbosbeheer in de Ooypolder. Onze gastheer van deze dag was Harry Woesthuis, medewerker van Staatsbosbeheer. De opkomst was laag: naast de leden van het bestuur diende zich slechts één ander lid aan. Jammer, en dat moet de volgende keer toch beter kunnen. Tijdens de vergadering is er gepraat over wat de werkgroep dit jaar (1998) gaat doen.

Vilmar Dijkstra schetste vervolgens aan de hand van dia's de stand van zaken in Nederland wat betreft aantalsontwikkelingen en waarnemingen van bevers. Daarna kwam Harry Woesthuis aan het woord. Hij vertelde ons over de geschiedenis van de Gelderse Poort, het huidige beheer en de rol van de bevers daarin. De eerste bevers werden in 1994 in het gebied geïntroduceerd. De laatste groep is eind 1997 losgelaten. Tot nu toe is het voortplantingssucces zeer gering. Er is inmiddels één dood jong gevonden en er zijn twee paren met jongen waargenomen (zie ook de nieuwsbrief nr 2, november 1997). De boeiende lezing maakte ons warm om zelf eens een kijkje te gaan nemen in het gebied. Onder leiding van Harry vertrokken we naar Kekerdom. Hier bevindt zich een waterrijke uiterwaard van de Waal, begroeid met riet en wilgen; een fraai stukje nieuwe natuur. Door het gebied loopt een natuurpad en er is een drijvende vogelhut. Wij namen een onopvallend zijpaadje en belandden zo in een waar beverparadijs. Overal waren sporen van activiteit te zien: vers omgeknaagde wilgen van meer dan 10 centimeter dik, wissels, holen, wintervoorraden en sleepsporen van takken alsof er een bulldozer aan het werk was geweest. Harry toonde ons een zeer fraai beverkanaal van bijna een halve meter breed en meer dan 20 meter lang. Dat dit alles het werk was van slechts twee bevers deed zelfs een ervaren beverspotter als Vilmar even met de ogen knipperen. Dergelijke kanalen worden door bevers onder andere gemaakt om zware takken en stammen door het water naar hun burcht te kunnen vervoeren. De fotografen onder ons hadden niet genoeg materiaal bij zich om al dit moois vast te kunnen leggen. Ook wat vogels betreft was deze dag een succes want bij de vogelhut stapte een kleine zilverreiger rond die zich zeer goed liet bespieden. Na afscheid te hebben genomen van onze gastheer, vertrokken we allen tevreden huiswaarts.

Teun B.

FIBERTJES

Fibertjes is de korte mededelingenrubriek van *CAS-TOR*.

Bever in Almere.

Eind januari hield zich een bever op binnen de bebouwde kom van Almere. Het dier knaagde een boom om en maakte gebruik van een aantal legers. In maart bleek deze bever weer vertrokken te zijn.

Dode bever in de Larservaart.

Half maart kwam er bij het IBN-DLO een melding binnen van een dode bever in de Larservaart tussen het Natuurpark Lelystad en het Larserbos. Uit de sectie bleek dat het een volwassen vrouwtje betrof dat in 1997 in ieder geval drie jongen geworpen heeft. Het dier bleek een flinke vetlaag te hebben, maar tevens een behoorlijke chronische longontsteking. Gezien de vindplaats is het goed mogelijk dat het dier afkomstig is van het Larserbos. Hoewel sinds 1991 het Larserbos door bevers wordt bewoont, is in 1996 door de werkgroep voor het eerst met zekerheid geconstateerd dat zich in het Larserbos een volwassen beverpaar ophield/ophoudt. Zoals in de vorige nieuwsbrief werd gemeld ging de enige avondobservatie van 1997 in dit territorium letterlijk de mist in. Observaties in 1998 zullen duidelijk moeten maken of er in 1997 inderdaad jonge bevers in het Larserbos zijn geboren.

Bever in het Horsterwold.

Nog meer nieuws uit de Flevopolder. Na een melding van een omgeknaagde boom in het Horsterwold in Zuid-Flevoland, gingen Sim Broekhuizen en Freek Niewold ter plekke een kijkje nemen. Zij vonden niet alleen vraatsporen van een bever, maar tevens een burcht. Deze burcht is hoogstwaarschijnlijk in het najaar van 1997 gebouwd. Helaas bleek een deel van de burcht bij onderhoudswerk aan het schouwpad beschadigd te zijn. Een punt van aandacht om de beheerders op te wijzen.

Beverrat bij Fort St. Andries.

Half maart kwam er een melding binnen van een 'bever' in de Maas bij Fort St. Andries. Uit de beschrijving van het dier was het echter waarschijnlijker dat het een beverrat betrof. Het dier zat overdag open en bloot op een takkenstapel in het water en was goed te benaderen. De vermeende bever ging bij benadering wel het water in, maar ging alweer vrij snel dezelfde takkenstapel op. Een staart is niet gezien (niet opgevallen)! Wel werden doorggeknaagde wilgetakken gevonden, die echter klein van diameter waren, zodat deze inderdaad van een beverrat zouden kunnen zijn. Binnenkort zal ter plekke getracht worden duidelijk te krijgen of het een bever dan wel beverrat betreft. De mensen die het dier hebben gezien zijn geen leken op het gebied van het buitenleven, maar twijfelen nu zelf ook over wat ze hebben gezien. Beverratten kunnen over het hele land opduiken. Waarmee gezegd wil worden dat meldingen altijd goed moeten worden gecontroleerd!!

Na controle bleek het inderdaad een beverrat te zijn!!

Zomerkamp!

Er moeten ook deze zomer weer veel bevers geteld worden. En dat moet op steeds meer plaatsen gebeuren. De leden die tot nu toe meegewerkt hebben aan het tellen kunnen zo langzamerhand wel wat hulp gebruiken van andere leden! Om deze nieuwe observanten in te wijden, organiseren wij wederom een zomerkamp in de Biesbosch in het weekend van 10-11-12 juli. Mathy Lips heeft de leiding over de organisatie en zal nog een nader bericht versturen naar de leden. Maar reserveer alvast de datum in je agenda!!